

Socialtjänstförvaltningen

KUNDORIENTERADE
VERKSAMHETER

Handläggare: Anders Fall
Tfn: 08-508 25 608

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2004-11-16

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2004-12-16
DNR444-656/2004

Till
Socialtjänstnämnden

Budget- och skuldrådgivning i Stockholms stad 2003

(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Anmälan av rapporten godkännes.
2. Rapporten skickas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Dag Helin

Eva Sandberg

Bakgrund

Varje stadsdelsförvaltning har ansvar för budget- och skuldrådgivning. Utöver budget- och skuldrådgivarna där finns Skuldrådgivningskonsulterna som är en specialistfunktion, placerad inom socialtjänstförvaltningen. Konsulternas uppgift är att stödja budget- och skuldrådgivarna med samordning, information, utbildning, handledning och metodutveckling.

Skuldrådgivningskonsulternas verksamhet är intäktsfinansierad. Stadsdelsförvaltningarna kan på årsbasis abonnera på deras tjänster, vilket 13 förvaltningar samt socialtjänstförvaltningens Enhet för hemlösa gjorde 2003.

En av samordningsfunktionerna som skuldrådgivningskonsulterna har åtagit sig är att sammanställa en årlig statistik över stadens budget- och skuldrådgivningsärenden. Ärendestatistik finns sedan 1996.

Budget- och skuldrådgivarna använder sig av Konsumentverkets statistikprogram, vilket ger möjlighet att göra jämförelser med andra kommuner och kronofogdemyndigheternas skuldsaneringsenheter. Den samlade statistiken för Stockholms stad rapporteras in till Konsumentverket och är med i Konsumentverkets statistik för budget- och skuldrådgivningsärenden i landet.

Sammanfattning av rapporten Budget- och skuldrådgivning i Stockholms stad 2003

Budget- och skuldrådgivningsärenden i Stockholms stad 2003.

Statistiken bygger på uppgifter om aktuella ärenden under år 2003, från 13 av Stockholms stads 18 stadsdelar samt från Enheten för hemlösa, Socialtjänstförvaltningen. Den omfattar 1 401 ärenden. Totalt, med samtliga stadsdelar medtagna, beräknas drygt 2 000 ärenden ha varit aktuella i Stockholms stad under år 2003.

Det var ungefär lika många kvinnor (51%) som män (49%) som sökte budget- och skuldrådgivning. Den vanligaste åldersgruppen bland de rådsökande var 40-49 år. En stor andel av dem hade pension eller sjukersättning (43%). Flera undersökningar har visat på att skuldsatta är en grupp som ofta har stora hälsoproblem. Många har psykiska problem, vilket ställer speciella krav på budget- och skuldrådgivningen.

Statistiken för år 2003 visat att det är första gången som gruppen med pension/sjukersättning är större än den som får sin huvudsakliga inkomst av lön.

Inkomsterna var genomgående låga, medelinkomsten var t.ex. 13 600 kronor brutto/månad.

Endast 6% av de aktuella ärendena år 2003 hade inkomster över 20 000 kr brutto/månad. De låga inkomsterna gör att det så kallade betalningsutrymmet är litet.

Med *betalningsutrymme* menas den summa som den skuldsatte, har möjlighet att varje månad fördela på samtliga sina skulder efter att ha fått förbehålla sig nödvändiga utgifter för hyra och uppehälle. Förbehållsbelopp ("existensminimum") bestäms årligen av Skatteverket. Det var 45%, av de rådsökande, som helt saknade betalningsutrymme 2003. Den totala skuldbördan för en rådsökande/gäldenär var i medeltal 607 tkr och medianvärdet 220 tkr. I medeltal hade man 8 olika fordringsägare.

De mest frekventa skulderna år 2003 var banklån (förekom i 71% av ärendena) och kontokredit/finansbolagslån (66%). Även andra skulder förekom i stor omfattning t.ex. skatteskulder 23%, övriga statliga skulder 42%, sjukvårdsskulder 15%, skulder till kommunen 15%, hyresskulder 14% och underhållsskulder 12%.

I ca 1/5 av avslutade ärenden kom man fram till en frivillig överenskommelse med fordringsägarna i form av en dellösningar eller helhetslösningar. En dellösning definieras som en frivillig uppgörelse av mer tillfälligt slag. En helhetslösning är en frivillig betalningsuppgörelse mellan den sökande och samtliga fordringsägare där syftet är att betalningsproblemen skall upphöra. I ca 13% av ärendena får man hjälp med att ansöka om skuldsanering enligt Skuldsaneringslagen. Ungefär hälften av de som söker skuldsanering beviljas också detta, medan övriga får avslag.

Jämförelse mellan budget- och skuldrådgivningsärenden i Stockholms stad och Konsumentverkets ärendestatistik för landet.

Konsumentverkets rapport ”Kommunal budget och skuldrådgivning 2003” bygger på statistik från 105 av landets kommuner. Det råder en väldig samstämmighet mellan uppgifterna från kommunerna i landet och från Stockholms stad. Det finns dock vissa skillnader i statistikrapporteringen.

I Stockholm var andelen personer som saknar eget kontrakt på sin bostad betydligt högre (21%) än i statistiken för landet(7%). Andelen personer som hade pension/sjukersättning som främsta inkomstkälla var också högre (43 %) i jämförelse med landet i övrigt (25 %).

Andelen sökande med försörjningsstöd var betydligt högre i Stockholms stad 9,9 % mot landet i övrigt (5,1 %).

Tillgång till budget- och skuldrådgivning

Väntetiden för att få komma till en budget- och skuldrådgivare var i Stockholm år 2003 i medeltal 2,5 månader. Kötiden varierade mellan de olika stadsdelsförvaltningarna från drygt tre veckor till nästan ett år. Statistiken för kommunerna i landet visar, att väntetiden för att få komma till en kommunal budget- och skuldrådgivare i medeltal var 2-4 veckor. För närvarande står mellan 500-600 personer i kö till budget- och skuldrådgivningen i Stockholms stad.

Det är också en stor skillnad mellan olika stadsdelar i Stockholms stad i vilken grad invånarna har tillgång till budget- och skuldrådgivning. Anledningen till detta är att de flesta stadsdelar för närvarande har en budget- och skuldrådgivare, oavsett befolkningsstruktur och invånarantal. Just väntetiderna och möjligheten att ha tillgång till kvalificerad budget- och skuldrådgivning är något som Riksdagen revisorer tagit upp ur rättsäkerhetssynpunkt, liksom

Skuldsaneringsutredningen. Även Konsumentverket poängterar detta i sin rapport över ärendestatistik för år 2003:

”En kommunal budget- och skuldrådgivning där rådgivarna har nödvändiga kunskaper inom området kan ge många människor en möjlighet att rehabiliteras ekonomiskt. Deras uppgift är att bryta passivitet, visa på handlingsalternativ och verka för rådsökandes möjligheter att framöver leva ett ekonomiskt självständigt liv, vilket inte bara är önskvärt sett från den enskildes perspektiv utan även från ett samhällsekonomiskt perspektiv. En fungerande kommunal verksamhet har för många visat sig vara en nödvändig förutsättning för att reellt kunna få tillgång till skuldsanering enligt lag. Skuldsaneringsprocessen kräver en aktiv medverkan av den skuldsatte vilket många inte klarar av utan stödet och kompetensen hos en kommunal budget- och skuldrådgivare.

Slutligen kan således konstateras att det är angeläget att alla medborgare som är i behov av budget- och skuldrådgivning också kan få tillgång till det oavsett kommuntillhörighet.”

Skuldsaneringsutredningen

I augusti 2004 lades Skuldsaneringsutredningens betänkande SOU 2004:81 ”Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande” fram.

I utredningens betänkande föreslås bland annat att den kommunala budget- och skuldrådgivningen skall få en innehållsmässigt tyngre roll både med att ge budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer i allmänhet och i skuldsaneringsprocessen.

Ny föreslagen lydelse av den första paragrafen (1§) i Skuldsaneringslagen är:”...*Kommunen skall ge budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer samt lämna råd och stöd under en skuldsanering. Konsumentverket skall samordna den budget- och skuldrådgivning som kommunerna skall svara för.*”

Skuldsaneringsutredningens förslag är ute på remiss och eventuella lagändringar förväntas inte kunna träda i kraft förrän år 2007.

Förvaltningens (förslag) synpunkter

Rapporten ger kunskap om Stockholms stads budget- och skuldrådgivningsverksamhet. Genom det nya statistikprogram som använts kan jämförelser göras med övriga kommuner i landet.

Budget- och skuldrådgivarna utför ett kvalificerat arbete och ställs ofta inför komplexa problem. Rapporten visar på att de hjälpsökande genom budget- och skuldrådgivarna får hjälp för att komma tillrätta med sina skulder och ges möjlighet till ett självständigt liv.

Rapporten kan stimulera till diskussion om budget- och skuldproblematik och på så sätt bidra till fortsatt utveckling av stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivningsinsatser.

Bilagor

Budget- och skuldrådgivning i Stockholms stad 2003.